

Strategisch veiligheidsbeeld

Eenheid Oost-Nederland
Dienst Regionale Informatie Organisatie

April 2023

Colofon

Dienst Regionale Intelligence Organisatie Oost-Nederland

Rubricering: niet vertrouwelijk

© 2023 Politie, all rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op geautomatiseerde wijze opgeslagen of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Politie.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Ondermijning	4
2.1	Drugs	4
2.2	Excessief geweld	5
2.3	Financieel economische criminaliteit	7
2.4	Mensenhandel	7
2.5	Milieucriminaliteit	8
2.6	Contra terrorisme, extremisme en radicalisering (CTER)	9
2.7	Corruptie	10
3.	Digitale veiligheid	11
3.1	Digitale transformatie	11
3.2	Digitalisering van criminaliteit	12
3.3	Cybercrime	13
4.	Politie voor iedereen	15

1. Inleiding

Dit veiligheidsbeeld geeft inzicht in drie strategische ontwikkelthema's. Het bevat informatie die input vormt voor het Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 van de eenheid Oost-Nederland. Het beeld is vervaardigd op basis van verzamelde informatie uit de Dienst Regionale Informatie Organisatie (DRIO). Hiervoor heeft analyse plaatsgevonden van diverse (cijfermatige) politiebronnen, wetenschappelijk onderzoek, interviews met deskundigen, veiligheidsbeelden en documentatie van de Nationale Politie.

2. Ondermijning

2.1 Drugs

- Serious and Organised Drug-related crime (SOC Drugs) is een belangrijk thema op de Nationale Intelligence Agenda (NIA). Doel is om een sterke informatiepositie op te bouwen ten behoeve van beeldvorming en het vervullen van een signaleringsfunctie bij nieuwe ontwikkelingen.
- Het Nationaal Intelligencebeeld Drugsmarkten 2021 typeert cocaïne op landelijk niveau als meest dominante markt, gelet op de aangetroffen drugslocaties lijkt binnen de eenheid syndru het meest dominant.
- In Oost-Nederland zijn er in de periode 2017-2021 veel syndru locaties aangetroffen en is bij cocaïne een duidelijke link met excessief geweld binnen de eenheid.
- In 2022 zijn in de eenheid 14 productielocaties, 2 opslaglocaties, 15 dumplocaties van syndru en 1 dumplocatie van stoffen gerelateerd aan cocaïne én syndru aangetroffen.¹
- In 2022 lag 82% van de in Oost-Nederland aangetroffen drugslocaties in Gelderland.
- Oost-Nederland is een aantrekkelijk gebied voor de productie en handel van syndru en cocaïne door aanwezigheid van steden waar veel ondermijning is, de relatief lage bevolkingsdichtheid in de buitengebieden, de centrale ligging binnen Nederland en de gunstige ligging ten opzichte van Duitsland die snelle doorvoer richting de rest van Oost-Europa mogelijk maakt.
- Er is grote verwevenheid tussen de twee drugsmarkten, vooral bij de 'invloedrijke rollen' gerelateerd aan financiering en aansturing binnen een crimineel netwerk en in het organisatiemodel / productieproces.
- Omdat de meeste criminele clusters zich niet op één type drugs richten, past een deelmarkt-overstijgende aanpak beter dan een mono-aanpak. Bovendien is het efficiënt vanwege de raakvlakken met financieel-economische criminaliteit en excessief geweld.
- Uit meldingen van EU-lidstaten aan de Europese Commissie blijkt dat Europa een bron is voor chemische stoffen die in verband worden gebracht met de productie van cocaïne². Uit het syndru-beeld blijkt dat pre-precursoren³ cruciaal zijn in het productieproces.
- In 2018 en 2019 werden in Nederland de eerste inbeslagnames gemeld van cocaïne-gerelateerde stoffen (als eerste land in Europa), hetgeen kan duiden op productie in Nederland. Door de aanpak op pre-precursoren kan dit fenomeen vroegtijdig worden gesignaleerd.
- Er is een belangrijke rol voor publieke partners bij het identificeren van risicolocaties, -bedrijven en -personen voor drugsproductie gericht op de eigen organisatie en op de organisaties waarmee wordt samengewerkt. Bij kwetsbaarheden is het opwerpen van barrières van belang en een gedeelde integrale informatiepositie tussen publieke partners en politie t.b.v. een preventieve en repressieve aanpak. Daarnaast moeten bedrijven aangemoedigd worden en in staat worden gesteld om verdachte activiteiten te melden.
- Cannabis is in Europa en Nederland de meest gebruikte drugssoort, de focus vanuit intelligence ligt echter op cocaïne en synthetische drugs vanwege de relatie met (toenemend) ernstig geweld en explosies, liquidaties, corruptie en illegale verdiensten en de grote impact dat dit heeft op de maatschappij.

¹ Nationale Politie. (2023). *Nationaal overzicht drugslocaties*.

² EMCDDA. (2022). *EU Drug Market Cocaine 2022*. Opgehaald van

<https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/14542/EU-Drug-Market-Cocaine-2022-FINAL.pdf>

³ Pre-precursoren is een verzamelnaam voor allerlei stoffen die voorlopers zijn van bekende precursoren zoals PMK en BMK en die op zichzelf ook bekende chemische stoffen zijn, meestal met een legale toepassing.

- De daling (Nederland-breed) in geruimde hennepkwekerijen illustreert deels de verminderde politie-inzet. Daarnaast gebruiken telers innovatieve afschermingsmethoden om ervoor te zorgen dat hennepkwekerijen niet opvallen. Zo is de gemiddelde kwekerij zeer goed geïsoleerd en hangen er vaak watergekoelde airco's binnen waardoor het voor de politie lastig is om met een warmtebeeldcamera warmte te detecteren.
- In opsporingsonderzoeken naar drugs is vaak sprake van meerdere drugssoorten en is een veelvoorkomende combinatie hennep met cocaïne.

Ontwikkelingen en signaleringen

- Lozing en dumping van chemicaliën en drugsafval vindt vooral plaats in het buitengebied en op afgelegen terreinen en brengt risico's voor mens, dier en natuur met zich mee doordat het afval in vaten bedwelmend kan werken wanneer het geopend wordt maar ook kan exploderen. Het nog beter informeren van burgers, boa's en andere partijen en hen alert maken op het melden gevaarlijke en verdachte situaties is van belang.
- Meer drugsproductie- en opslaglocaties zorgt ook voor meer veiligheidsincidenten⁴. Deze vormen allereerst een groot gevaar voor de mensen die op deze locaties werken maar ook voor omwonenden of anderen die zich in de buurt van een productielocatie begeven. Preventieboodschappen voor vakmensen en publiek zijn dus van belang.
- Er wordt veel geld verdiend in de drugsindustrie, in een tijd van koopkrachtdaling als gevolg van de hoge inflatie en de achterblijvende loonstijging⁵. Mogelijke veiligheids- risico's hiervan zijn: corruptie, geweld en de ondermijning van legitieme zakelijke activiteiten.
- Op basis van de crimescripts⁶ van synthetische drugs en cocaïne wordt duidelijk welke rollen er nodig zijn om de verschillende fases van het script te doorlopen. In Oost-Nederland worden een groot aantal rollen niet waargenomen terwijl we weten dat ze wel aanwezig zouden moeten zijn. Er is op dit moment dus een beperkt zicht op bepaalde rollen.
- Gezien de hoeveelheid drugs die in omloop is en de hoeveelheid drugs die geëxporteerd wordt naar het buitenland, is het erg aannemelijk dat er op veel vooralsnog onbekende plekken binnen en buiten de eenheid drugsafval in de bodem zit met risico's t.a.v. milieu en volksgezondheid.
- Er zijn indicaties dat cocaïne geproduceerd wordt in Europa en dan met name in Nederland en Spanje, als deze ontwikkeling zich doorzet kunnen we te maken krijgen met veiligheidsrisico's door vermenging van Mexicaanse kartels in de Nederlandse drugsindustrie.
- Het aantal interessante locaties drugsindustrie kan toenemen door de maatregel van vrijwillige uitkoop van agrarische bedrijven nabij Natura-2000 gebieden⁷ waardoor schuren en stallen (tijdelijk) leeg komen te staan.
- Er is weinig zicht op online drugshandel via het darkweb en daardoor lastig in te schatten of dit mogelijk in de toekomst veiligheidsproblemen met zich meebrengt.

2.2 Excessief geweld

Criminele netwerken gaan steeds meedogenlozer te werk. Doelgerichte liquidaties van niet-criminele doelwitten en vergismoorden zijn niet vreemd meer, waarbij de gedachte al snel uitgaat naar de liquidaties van de broer van de kroongetuige, advocaat Derk Wiersum en misdaadverslaggever Peter R. de Vries. Ook valt te denken aan onlinehandel in illegale vuurwapens, explosies bij woningen, plofkraken, georganiseerd instrumenteel geweld en schietpartijen in de openbare ruimte zoals die in de McDonalds in Zwolle waarbij twee doden vielen.

Excessief geweld:

"Instrumenteel extreem geweld, toegepast tegen personen en goederen alsmede de bedreiging daarmee. Gepleegd met een zwaar gewelddmiddel door een persoon uit een crimineel netwerk. Dit kennelijk met als oogmerk winstbejag en/of het in stand houden of verwerven van een machtspositie."

Definitie, bron: inwinstrategie SOC Geweld

⁴ Een voorbeeld hiervan is de drugsketel die in juli 2022 in Beesd bij een explosie door het dak vloog.

⁵ Planbureau, C. (2022). *Scenario's energieprijzen*. Opgehaald van <https://www.cpb.nl/scenarios-energieprijzen#>

⁶ Een stap voor stap verslag van de acties en besluiten behorende bij een misdaad en de benodigde rollen.

⁷ Rijksoverheid. (2020, november 3). *Regeling gerichte opkoop veehouderijen gestart*. Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/11/03/regeling-gerichte-opkoop-veehouderijen-gestart>

Excessief geweld is een breed thema dat vier deelonderwerpen omvat: vuurwapen- criminaliteit en liquidaties, georganiseerd geweld, Outlaw Motorcycle Gang en aanvallen op geldautomaten .

Vuurwapencriminaliteit (VWC) en liquidaties

- Uitgangspunten van de bestrijding van VWC zijn samenwerking en het (inbeslaggenomen) vuurwapen als informatiebron.
- Op meerdere plaatsen zijn in 2021 en 2022 3D geprinte vuurwapens, of onderdelen daarvan en meerdere opslagplaatsen voor illegale vuurwapens en/of explosieven aangetroffen.
- De handel in vuurwapens manifesteert zich ook in het digitale domein, zowel op social media als op het darkweb.
- Het aantal liquidaties in Nederland is in de periode 2020-2022 gedaald t.o.v. de periode 2016-2019, terwijl het aantal geweldsincidenten is toegenomen. In Oost-Nederland vonden in 2021 geen liquidaties in enge zin plaats, in 2022 waren er twee pogingen. Daarnaast waren twee daders van de moord op Peter R. de Vries afkomstig uit onze regio.

Twentse Godfather Simo D. veroordeeld tot ruim 26 jaar cel, handlanger Bril tot 10 jaar

De zelfbenoemde Twentse Godfather Simo D. en zijn rechterhand 'Bril' zijn veroordeeld voor een serie moordaanslagen in Twente en Gronau. De rechtbank legt Simo D. 26 jaar en 8 maanden en 'Bril' 10 jaar cel op. "Simo is gewetenloos te werk gegaan om zijn geschillen te beslechten", aldus de rechtbank.

Bron: RTV Oost, 8 februari 2023

Georganiseerd geweld

- Meerdere eenheden brengen al jaren criminele netwerken in kaart die zich bezighouden met de internationale drugshandel en excessief geweld gebruiken om hun belangen te verdedigen, te bestendigen of uit te breiden. Kopstukken geven veelal vanuit het buitenland en met tussenkomst van brokers geweldsopdrachten.
- Inmiddels zijn prominente leden van criminele netwerken veroordeeld maar wie zijn de vervangers die drugshandel en excessief geweld continueren en welk risico lopen jongeren in de wijk op doorgroei naar excessief geweld? In Oost-Nederland zijn we bezig met beantwoording van deze vragen door afstemming met de Landelijke Eenheid en andere eenheden en door te bouwen aan het zicht op jonge aanwas.
- De politie⁸ signaleert een toename van het aantal minderjarige verdachten bij excessief geweld incidenten, zoals levensdelicten, gewapende overvallen, het plaatsen van explosieven bij woningen en bij beschietingen van panden. Ondanks de daling van de jeugdcriminaliteit sinds 2010, lijken de delicten waarbij jeugdigen betrokken zijn, ernstiger te worden. Recent onderzoek laat zien dat de daling van jeugdcriminaliteit de laatste jaren afvlakt en het aandeel vrouwelijke verdachten toeneemt.⁹
- Experts op het gebied van forensische psychiatrie spreken over complexe problematiek bij jongeren wanneer de problemen zich voordoen op meerdere terreinen zoals de schoolloopbaan, psychische problemen en antisociale netwerken en waarbij de problemen bij jongeren niet goed en tijdig worden herkend en/of onderkend.
- In Oost-Nederland wordt momenteel onderzoek verricht naar de betrokkenheid van jonge aanwas bij excessief geweld.
- De drillrapsceen is voor de georganiseerde criminaliteit een vruchtbare voedingsbodem om loopjongens te werven voor allerlei opdrachten, zoals het transport of opslag van drugs.

Outlaw Motorcycle Gangs (OMG)

- Door de civiele verboden, onduidelijkheid over de legaliteit en strafbaarheid van de clubs (en voortzettingsvormen) en verminderde zichtbaarheid in het publieke domein, neemt het zicht op de betrokkenheid van OMG's bij zware criminele activiteiten af.
- Uit analyse van gekraakte cryptocommunicatiediensten blijkt echter dat individuele leden wel degelijk betrokken zijn bij crimineel handelen. Ook blijkt dat individuele OMG-leden de criminele contacten vanuit de clubs gebruiken om zo een netwerk te vormen met internationale

⁸ Informatieknooppunt Nationaal van de LE

⁹ Monitor jeugdcriminaliteit 2023 WODC/CBS

vertakkingen. Dit doet vermoeden dat OMG's nog steeds actief zijn in de georganiseerde criminaliteit en doorlopende aandacht behoeven.

- Inmiddels zijn er meerdere OMG's onherroepelijk verboden verklaard: Bandidos MC, Caloh Wagoh MC, Catervarius MC, Hells Angels MC, No Surrender MC en Satudarah MC. Dit verbod omvat ook brotherhoods, chapters en voortzettingvormen. Voor de Hells Angels geldt dat alle chapters verboden zijn, voor No Surrender en Satudarah geldt dat specifieke voortzettingvormen verboden zijn.
- Gesignaleerd wordt dat er na het civiele verbod opvallend veel nieuwe clubs (zijn) ontstaan. Leden hiervan zijn opvallend vaak ex-leden van de verboden motorclubs. De link met motorrijden is echter niet per se aanwezig.

Aanvallen op geldautomaten (plofkraak)

In 2022 hebben in de eenheid en in de rest van het land nauwelijks plofkraak plaatsgevonden, dit in tegenstelling tot Duitsland waar het aantal substantieel toenam in het laatste kwartaal van 2022. Het betreft veelal Nederlandse daders die afkomstig zijn uit het midden en westen van het land.

2.3 Financieel economische criminaliteit

Onder financieel-economische criminaliteit valt witwassen en fraude. Fraude is een verzamelterm voor alle soorten van oplichting met een belangrijke financiële component zoals internetfraude, beleggingsfraude, hypotheekfraude, verzekeringsfraude, phishing, creditcardfraude en faillissementsfraude. Witwassen volgt meestal op andersoortige criminaliteit. Voordat illegaal verdiend geld, bijvoorbeeld uit drugscriminaliteit, zonder op te vallen uitgegeven kan worden in de 'bovenwereld' moet men ervoor zorgen dat het erop lijkt alsof dit geld een legale herkomst heeft.

Ontwikkelingen en signaleringen

- Er ligt een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer gericht op het verbod van contante betalingen boven de €3.000, dat ook voorziet in de mogelijkheid voor banken om de transacties van hun cliënten gezamenlijk te kunnen gaan monitoren omdat criminelen hun geld vaak stallen bij verschillende banken waardoor ze minder snel opvallen.
- Een van de manieren om illegaal verkregen geld buiten het zicht van het bancaire stelsel en de overheid te houden is 'ondergronds bankieren', waardoor internationale transacties plaatsvinden t.b.v. bijvoorbeeld de drugscriminaliteit, zonder dat grote hoeveelheden crimineel geld fysiek de landgrenzen hoeven te passeren¹⁰. Om de informatiepositie op dit thema te versterken wordt op intelligence-, strategisch-, tactisch- en operationeel niveau extra aandacht aan besteed.
- We moeten er rekening mee houden dat criminelen alternatieve betalingsvormen gaan gebruiken, waaronder stablecoins. Dit is een cryptocurrency die anders dan andere cryptocurrencies niet of nauwelijks onderhevig is aan sterke prijsschommelingen¹¹. Momenteel komen we het gebruik nog niet vaak tegen in de eenheid maar juist daarom moeten we er alert op zijn.
- Er zijn signalen van ondermijnende criminaliteit binnen de metaalhandel. Om het ontstane beeld beter te kunnen duiden, is nader onderzoek nodig.

2.4 Mensenhandel

Zowel legaal verblijvende EU-onderdanen en illegaal in Nederland verblijvende niet-EU burgers kunnen slachtoffer zijn van mensenhandel. Deze laatste groep is meer kwetsbaar en chantabel en minder in positie om zich bij de instanties te melden. Naast angst voor de criminelen die de slachtoffers uitbuiten, spelen onbekendheid met de Nederlandse regelgeving en schaamte een grote rol bij het uitblijven van meldingen. Het doel van mensenhandel is veelal uitbuiting, waaronder prostitutie en andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen of verplichte arbeid of diensten, met inbegrip van bedelarij, slavernij en met slavernij te vergelijken praktijken, criminele uitbuiting of gedwongen beschikbaar stellen van organen. De signalen en onderzoeken binnen de eenheid hebben vooral betrekking op seksuele uitbuiting. De meeste slachtoffers zijn van Nederlandse

¹⁰ Dienst Regionale Informatie Organisatie, eenheid Oost-Nederland (2016). *Fenomeen beschrijving, ondergronds bankieren in de eenheid Oost-Nederland*. Geraadpleegd op 17 maart 2023.

¹¹ Crypto insiders, z.d. *Wat zijn stablecoins?* Geraadpleegd op 17 maart 2023, van <https://www.crypto-insiders.nl/academy/wat-zijn-stablecoins/>

afkomst. Ook zien we veel 'kwetsbare slachtoffers' in onze signalen en onderzoeken terug. Exacte getallen van licht verstandelijk beperkten onder specifieke slachtoffers van seksuele uitbuiting zijn moeilijk weer te geven maar naar schatting hebben slachtoffers van seksuele uitbuiting achttien keer vaker een licht verstandelijke beperking dan vergelijkbare personen ^{12 13}.

Er is een veiligheidsanalyse gestart om inzicht te krijgen in daders en netwerken en de wijze waarop dit thema zich manifesteert binnen de eenheid. De eerste uitkomsten wijzen op Oost-Europese vrouwen in de illegale prostitutie en een toename van seksadvertenties van Oost-Europeanen, waarbij vermoedens zijn van (vooral seksuele) uitbuiting. Daarnaast zijn Latijns-Amerikaanse slachtoffers en daders in beeld bij controles en meldingen en er zijn signalen dat Chinese vrouwen door een crimineel samenwerkingsverband (CSV) tewerk worden gesteld in de illegale prostitutie met vermoedens van seksuele uitbuiting. Aan de hand van zulke inzichten kan in samenwerking met ketenpartners eventueel gekeken worden naar preventieve interventies op slachtoffer-, dader- en gelegenheidsniveau.

2.5 Milieucriminaliteit

Door de grote politieke en maatschappelijke aandacht voor klimaat, leefomgeving en milieu komt ook milieucriminaliteit hoger op de agenda. De kern van milieucriminaliteit is dat de leefomgeving beschadigd raakt, hetgeen uiteindelijk invloed heeft op gezondheid en welzijn. Het Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021 (DBMC21) en het rapport 'Om de Leefomgeving' van de commissie Van Aartsen (2021) wijzen uit dat de aanpak van dit fenomeen verbeterd moet worden, ten behoeve van haar effectiviteit en het tegengaan van gelegenheids- structuren. ^{14,15,16}

Veel milieucriminaliteit speelt zich af binnen legitieme bedrijfsprocessen, waar een verwevenheid tussen legale en illegale activiteiten ontstaat. Ook wordt gezien dat in bijvoorbeeld de illegale handel in vuurwerk zeer veel geld omgaat, waarmee crimineel vermogen ontstaat dat witgewassen wordt of wordt geherinvesteerd in verdere criminele activiteiten. Bovendien wordt verwevenheid tussen verschillende criminele netwerken waargenomen, door activiteit in zowel vuurwerk- als drugshandel. We zien ook ontwikkelingen als bodemverontreiniging vanwege woningbouw, frequente signalen van stroperij en nieuwe vormen van milieucriminaliteit naar aanleiding van duurzaamheidsinitiatieven.

Ontwikkelingen en signaleringen

- De meeste complexe milieuzaken van de afgelopen vijf jaren in Oost-Nederland hadden betrekking op vuurwerk, gevolgd door bodemverontreiniging en afval.
- Een milieuagent in Oost-Nederland signaleerde dat bodemverontreiniging en grondstromen een 'hot item' zijn vanwege de woningbouw. Het 'wegmengen' van vuile in schone grond wordt in het dreigingsbeeld milieucriminaliteit 2021 een 'dagelijkse praktijk' genoemd. Het is zeer eenvoudig om de regels voor verwerking van vuile grond te omzeilen. In nauwe samenwerking met de omgevingsdiensten wordt deze keten projectmatig onderzocht.
- Er zijn vele signalen dat stroperij in verschillende verschijningsvormen, met grote frequentie voorkomt. Dit loopt uiteen van grofwild, klein wild, houtkap, visstroperij en de vangst van en het

¹² Hageman, S., de Jong, R., & Pennings, D. (2022). *Brede blik op slachtofferschap: Achtergronden van slachtoffers van seksueel geweld tegen kinderen en seksuele uitbuiting* (Nr. 070-3704514). Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen. Geraadpleegd op 15 februari 2023, van <https://www.nationaalrapporteur.nl/publicaties/rapporten/2022/08/23/brede-blik-op-slachtofferschap>

¹³ Het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel [EMM]. (2018). *Onderzoek slachtoffers van mensenhandel met een licht verstandelijke beperking*. Het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel. Geraadpleegd op 15 februari

¹⁴ Ministerie van Justitie en Veiligheid (2022). *Veiligheidsagenda 2023-2026*.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/15/tk-bijlage-8-veiligheidsagenda-2023-2026>

¹⁵ Neve, R. (2021). *Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021*.

<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>

¹⁶ Adviescommissie VTH (2021). *Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur*. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (Bekend als Rapport Commissie Van Aartsen).

verhandelen van inheemse diersoorten. Daarnaast is het effect van wolvenvervolgning zichtbaar in de eenheid, met onder meer het aantreffen van een doodgeschoten wolf.

- Vanuit Oost-Nederland wordt de illegale vuurwerkhandel¹⁷ in brede zin bestreden, door te werken aan het samenvoegen van informatie ten behoeve van beeldopbouw. Dit stelt de politie in staat op termijn te komen tot aanpak van de gehele criminele keten, die loopt van zichtbare kleinschalige handelaren, via de minder zichtbare tussenhandelaren, naar de onzichtbare importeurs met grote opslaglocaties in het buitenland, langs transporteurs tot uiteindelijk verscheidene buitenlandse fabrieken. Door deze aanpak en door te wijzen op de gevaren en verbanden met plofkraken en aanslagen, komt het belang van het fenomeen ook in het buitenland op de kaart, waarmee belangrijke internationale samenwerking ontstaat.^{18,19}
- In het kielzog van duurzaamheidsinitiatieven en bijbehorende financiële middelen ontstaan nieuwe gelegenheden voor milieucriminaliteit. De hierboven genoemde ontwikkeling op het gebied van bodemverontreiniging kan in dit licht worden gezien, maar ook het 'greenwashen' van hout uit beschermde gebieden ten behoeve van biomassa. Daarnaast vragen te verwachten stikstofmaatregelen om controle op de naleving daarvan.
- De verwachting is dat de nieuwe Omgevingswet ingaat op 1 januari 2024,²⁰ waarmee 26 wetten met duizenden artikelen, en ruim honderd Algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen worden vervangen door één wet met als doel een overzichtelijker beeld. Een waarschuwing is op zijn plaats. Meer algemene regelgeving met vertrouwen als uitgangspunt kan het makkelijker maken om activiteiten met milieudruk te ondernemen maar signalering en handhaving wordt mogelijk nog complexer.²¹

2.6 Contra terrorisme, extremisme en radicalisering (CTER)

De Intelcel CTER van de Eenheid Oost-Nederland verzamelt en analyseert met voorrang op de thema's Jihadisme, rechts-extremisme en anti-overheid extremisme. Daarnaast wordt er gewerkt op de thema's linksextremisme, separatisme, dierenrechtenextremisme en klimaat & milieu extremisme. Zowel landelijk als in de eenheid Oost-Nederland komen er op de drie voornaamste thema's de meeste CTER-signalen binnen. Ook lopen er op deze thema's relatief meer opsporingsonderzoeken dan op de andere vier thema's. Voor de belangrijkste thema's betekent dit dat naast het reguliere Intelproces er ook onderzoek wordt gedaan naar netwerken, nieuwe fenomenen en trends. Komend jaar wordt de kwaliteit van werken verbeterd op het gebied van de online aanpak (Open Source Intelligence) en de vroegsignalering (extra aandacht voor nieuwe vormen van dreiging en risico's die uitgaan van potentieel gewelddadige extremistische eenlingen).

Ontwikkelingen en signaleringen

- De omvang van de jihadistische beweging is sinds 2018 tussen de vijfhonderd en zeshonderd personen in Nederland en zo'n honderdvijftig gekende Nederlandse personen in het buitenland. De beweging is versnipperd en er zijn steeds minder publieke uitingen van jihadistisch gedachtegoed te zien. De meeste jihadisten maken deel uit van fysieke netwerken, online radicalisering betreft vooral een kleine groep jongeren. Desondanks is terroristisch geweld nog steeds een reëel scenario. In enkele steden in Nederland zijn nog jihadistische netwerken actief. Sinds juli 2021 zijn twee mannen, 23 vrouwen en 39 kinderen vanuit Syrië en Irak teruggekeerd. Een gedeelte van de vrouwen kwam oorspronkelijk uit Oost-Nederland. Het aantal dat

¹⁷ Vanuit handelingen met (stoffen uit) vuurwerk kunnen ongewenste effecten voor de gezondheid van de mens of het milieu ontstaan, waarmee het een milieuonderwerp is.

¹⁸ RTL (2022). *Politie pakt illegale vuurwerkhandel aan: 350.000 kilo in beslag genomen*.

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/5345493/350000-kilo-aan-vuurwerk-duitsland-ontdekt-en-beslag-genomen>

¹⁹ Bild (2022). *Polizei gelingt Schlag gegen Feuerwerk-Gangster*. <https://www.bild.de/news/inland/news-inland/350-tonnen-in-wohngelagert-polizei-gelingt-schlag-gegen-feuerwerk-gangster-81884724.bild.html>

²⁰ Nu.nl (2023). *Eerste Kamer gaat na jaren verdragings akkoord met invoering Omgevingswet*.

<https://www.nu.nl/politiek/6255245/eerste-kamer-gaat-na-jaren-verdragings-akkoord-met-invoering-omgevingswet.html>

²¹ Neve, R. (2021). *Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021*.

<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>

na detentie in vrijheid in Nederland zal verblijven, zal vermoedelijk toenemen waardoor mogelijk een geweldsdreiging kan ontstaan. Ook minderjarigen die in Syrisch-Koerdische opvangkampen hebben verbleven kunnen een mogelijke dreiging vormen, al is de kans op radicalisering door hun jonge leeftijd voornamelijk beperkt.

- **Rechts-extremisme** - De afgelopen jaren zijn in meerdere westerse landen terroristische aanslagen door rechts-extremisten gepleegd of vrijdeld. In Nederland is er een groeiend aantal jongeren, naar schatting enkele honderden, dat de accelerationistische²² ideologie aanhangt, een stroming waar momenteel de meeste geweldsdreiging vanuit gaat. Het betreft een paar honderd jongeren die zich op heimelijke online communicatieplatforms begeven. Van enkelen kan een geweldsdreiging uitgaan. In Oost-Nederland bevinden zich meerdere personen die voldoen aan de kenmerken die horen bij het accelerationistisch gedachtegoed. We zien regelmatig een fascinatie voor wapens, de Tweede Wereldoorlog en het Nationaal Socialistisch gedachtegoed. Het is moeilijk te voorspellen wie daadwerkelijk de stap naar geweld zet. Dit is des te lastiger bij eenlingen. Veel recente jihadistische en rechts-terroristische aanslagen in Europa zijn gepleegd door eenlingen, niet behorend tot een groep of fysiek netwerk. Dit bemoeilijkt het onderkennen van aanslagplannen en draagt bij aan de onvoorspelbaarheid van de dreiging. Een specifieke categorie zijn personen waarbij naast extremistische ideologische gedrevenheid ook sprake is van psychische problematiek, de 'potentieel gewelddadige extremistische eenlingen' (PGEE).
- **Anti-overheidsextremisme** - De AIVD zag in 2021 een deel van de personen die deelnamen aan het anti-overheidsprotest, vooral tegen coronamaatregelen, radicaliseren. Daardoor is gewelddadig anti-overheidsextremisme ontstaan. Een terroristische aanslag uit die hoek is inmiddels voorstelbaar. Een groeiende groep mensen verliest bovendien het vertrouwen in de democratische rechtsorde en keert die de rug toe. De geweldsdreiging is lastig te voorspellen. Specifieke gebeurtenissen ('trigger events') kunnen in korte tijd tot escalatie leiden, zoals het stikstofbeleid. De samenstelling van de radicale onderstroom en de onderwerpen zullen fluctueren. Van pro-Poetin tot maatschappelijke thema's in relatie met de *the great reset*²³.
- **Soevereine beweging** - De soevereinen trekken de juridische legitimiteit van de overheid in twijfel. De complottheorie komt uit de Verenigde Staten en beweert dat grote corporaties als de BV Nederland onze identiteit claimen en met onze naam veel geld verdienen. Soevereinen streven naar het belemmeren van overheidsprocessen en het ondermijnen van de legitimiteit van de overheid, bijvoorbeeld door veelvuldig brieven te sturen naar overheidsinstanties of door zelf formulieren te maken waarin de verzender zich onafhankelijk, autonoom dan wel soeverein verklaart. Ook in Oost-Nederland ontvangen gemeenten dergelijke formulieren. De beweging heeft voornamelijk niet geleid tot strafrechtelijke incidenten.

**Voorbeeld accelerationisme in Nederland:
The Base**

De rechtbank Rotterdam heeft in december 2021 twee mannen veroordeeld voor deelname aan een terroristische organisatie en opvoeding tot een terroristisch misdrijf. De mannen waren betrokken bij de rechts-extremistische organisatie genaamd The Base en plaatsten in Telegram-kanalen opvoedende berichten. Beide verdachten hebben als deelnemers aan The Base, via sociale mediakanalen, volgens de ideologie van het rechtsextreme accelerationisme gehandeld door berichten te verspreiden om aanhangers voor The Base te verwerven en op te roepen tot geweld tegen gekleurde mensen, homoseksuelen en Joden. In het (online) netwerk van deze verdachten bevonden zich ook gekende subjecten uit Oost-Nederland.

2.7 Corruptie

Corruptie is verweven in ondermijnende criminaliteit zoals drugsnetwerken, milieucriminaliteit en financiële criminaliteit. Corrupte contacten worden actief geworven door criminele samenwerking verbanden (CSV's), waarbij gebruik of misbruik wordt gemaakt van kwetsbare persoonlijke situaties. Hierop wordt ingespeeld met geld, sociale druk en intimidatie.

²² Naar het accelerationisme wordt ook wel verwezen als de 'Siege cultuur'.

²³ The Great Reset is oorspronkelijk een voorstel van het World Economic Forum om de wereldeconomie duurzaam opnieuw op te bouwen na de coronapandemie. Complotdenkers beweren dat de financiële wereldelite en wereldleiders opzettelijk een pandemie hebben gecreëerd, om deze 'reset' versneld uit te kunnen voeren en vervolgens een Nieuwe Wereldorde te starten.

Ontwikkelingen

- De Rijksrecherche is in eerste aanleg verantwoordelijk voor onderzoek naar ambtelijke corruptie binnen het openbaar bestuur, al is hier ook een rol voor de politie weggelegd. De Rijksrecherche verzorgt momenteel een bewustwordingscampagne binnen openbare besturen over corruptie.
- De politie heeft landelijk afgesproken om inzichtelijk te maken waar zwakke plekken binnen de politieorganisatie zitten en waar kwetsbaarheden van medewerkers om corruptie te voorkomen, medewerkers te beschermen, een cyclisch proces te ontwikkelen om signalen snel te falsifiëren of te verifiëren en een flexibel opschalingsmodel te borgen.²⁴
- Het cyclische proces dat hiervoor werd genoemd, is uitgewerkt in het programma *Protective Monitoring*, dat op de achtergrond meekijkt naar onder andere afwijkend en mogelijk corrupt bevragsingsgedrag. Daarnaast wordt gekeken naar potentiële kwetsbaarheden binnen de organisatie en haar medewerkers en wordt getracht hier op tijd op in te springen. Naast de investeringen op protective monitoring, gaat er ook veel aandacht uit naar awareness en voorlichting vanuit de politie.
- De eenheid Oost-Nederland loopt in de aanpak van politieke corruptie in enige mate voor op andere eenheden. In 2018 ging het TALO (Team Aanpak Lek Onderzoeken) van start. In 2019 werd deze pilot geëvalueerd, wat resulteerde in een nieuwe pilot waarin medewerkers in aansturende functies periodiek samen kwamen om signalen van mogelijke corruptie en lekken te bespreken.
- Andere ontwikkelingen om een structurele aanpak binnen Oost-Nederland te borgen zijn: er zijn een projectleider Aanpak Corruptie aangesteld en drie analisten op corruptie, corruptie is als thema op beleidsniveau geborgd en er wordt meer verbinding gezocht met ketenpartners als KMAR, Douane en FIOD.
- Er wordt een Nationaal Intelligence Beeld Corruptie ontwikkeld.

3. Digitale veiligheid

3.1 Digitale transformatie

De politie zit in een proces van digitale transformatie. Niet alleen omdat we nieuwe vormen van cybercrime en digitale criminaliteit moeten voorkomen en bestrijden, maar ook omdat we met behulp van technologie klantgerichter, effectiever en veiliger kunnen werken. Het thema Digitale Transformatie is nauw verbonden met het thema Cybercrime. Daarnaast zien we dat binnen alle veiligheidsthema's de digitale component belangrijker wordt. Digitale technologieën zorgen ervoor dat delicten op een grotere schaal gepleegd kunnen worden en dat criminelen hun handelen beter kunnen anonimiseren. Denk bijvoorbeeld aan de rol van social media bij het ontstaan van ordeverstoringen. Of aan de mogelijkheden van ondermijnende criminele netwerken om via cryptotelefoons afgeschermd te communiceren en betalingsverkeer via cryptowallets te laten verlopen.

Technologie biedt kansen - Vanzelfsprekend biedt technologie de politie ook veel kansen. Er zijn al tal van mooie voorbeelden waarbij we technologie voor ons laten werken. Zo kregen we al meerdere keren door het kraken van PGP-telefoons toegang tot enorm veel data van criminelen. Robots maken ons werk veiliger. Zo zetten we de spot-robot in om ruimtes te onderzoeken die gevaarlijk zijn voor mensen, bijvoorbeeld een chemisch drugsfabriek. Met drones krijgen we nog sneller zicht op situaties. Virtual reality benutten we bij trainingen. En technologie biedt ook kansen om nog beter in verbinding te staan met burgers en bedrijven. Vanuit het cybercrime-domein maken we bijvoorbeeld gebruik van onder andere Instagram om burgers voor te lichten. Daarnaast organiseren we evenementen waarbij we burgers (en met name jongeren) hun technische vaardigheden laten inzetten en tegelijkertijd voorlichten over cybercriminaliteit. De digitale transformatie gaat dus ook over het benutten van technologie om zo ons werk klantgerichter, effectiever en veiliger te maken.

²⁴ Rijksrecherche. (2022). *Signalenkaart betrouwbare overheid*.

3.2 Digitalisering van criminaliteit

Cybercrime neemt toe. Ook neemt de digitale component in veel traditionele delicten toe. Vooral bij fraude-delicten biedt ICT de mogelijkheid om snel veel slachtoffers te maken. In 2021 was 17 procent van de Nederlanders van 15 jaar en ouder, bijna 2,5 miljoen mensen, naar eigen zeggen slachtoffer van online criminaliteit²⁵. Ook blijkt uit de CBS veiligheidsmonitor 2021 dat slachtofferschap van traditionele criminaliteit sinds 2012 met 43% is afgenomen, terwijl slachtofferschap van online criminaliteit met 22% is toegenomen (vooral na 2017). De lockdowns als gevolg van corona hebben deze cijfers mogelijk beïnvloed.²⁶

Er zijn verschillende ontwikkelingen die meespelen bij de digitalisering van criminaliteit. Hieronder beschrijven we die ontwikkelingen vanuit vier perspectieven: de samenleving, de burger, de dader en de politieorganisatie.

Wat wordt bedoeld met cybercriminaliteit?

- **Cybercrime (in enge zin);** strafbare feiten die worden gepleegd via een ICT-middel én die zijn gericht op een ICT-middel. Deze delicten bestonden voor de komst van ICT nog niet. Denk hierbij aan hacken, ransomware (gijzelingssoftware), DDOS aanvallen (bijvoorbeeld voortdurend verzoeken naar websites sturen waardoor deze niet meer bereikbaar zijn) en malware (software die onschuldig lijkt maar na installatie (wachtwoord)gegevens van de gebruiker doorsluis naar criminelen).
- **Gedigitaliseerde criminaliteit;** strafbare feiten die buiten de digitale wereld ook plaatsvinden. Door het gebruik van ICT kunnen deze delicten op grotere schaal en sneller gepleegd worden. Denk hierbij aan oplichting, waarbij gebruik wordt gemaakt van een Marktplaats-account of Facebook-account. Bij deze strafbare feiten wordt wel een ICT-middel gebruikt, maar het is niet gericht op een ander ICT-middel.

Ontwikkelingen

- **Samenleving:** steeds digitaler -Technologie speelt een steeds grotere rol, steeds meer apparaten zijn met het internet verbonden, in vitale processen zoals energie, zorg en drinkwatervoorziening speelt technologie een steeds bepalendere rol en in toenemende mate zijn organisaties op dat gebied afhankelijk van elkaar. De maatschappelijke en economische impact van digitale aanvallen wordt hierdoor steeds groter. Experts verwachten dat binnen 6 jaar 90% van de online content gegenereerd is met kunstmatige intelligentie²⁷, vaak bedoeld om dienstverlening te verbeteren of het leven te vergemakkelijken maar in de vorm van deepfakes zijn het ook kansen voor criminelen zoals vriend-in-nood fraude met de stem van een vriend of een gemanipuleerd seksfilmpje. Het wordt in de nabije toekomst steeds ingewikkelder om echt van nep te onderscheiden. Met toenemend gebruik van social media zetten criminelen “social engineering” in om online informatie te verzamelen over slachtoffers en hun sociale netwerk. Terwijl onze samenleving steeds digitaler wordt en we de wereld steeds meer waarnemen door een digitaal filter, zijn we ons vaak nog onbewust van de diverse risico’s. Daardoor werken we onvoldoende aan onze cyberweerbaarheid en investeren organisaties vaak onvoldoende in cybersecurity.
- **Burgers:** laag veiligheidsbewustzijn en lage meldingsbereidheid - Burgers zijn steeds meer online en hebben vaak een laag veiligheidsbewustzijn of weten niet goed hoe ze zichzelf kunnen beschermen. Ook is de aangiftebereidheid bij slachtoffers van cybercriminaliteit lager dan bij traditionele criminaliteit (slechts 17% doet aangifte versus 33% bij traditionele criminaliteit) omdat ze denken dat een aangifte niet helpt, ze schamen zich, krijgen het gevoel dat het hun eigen schuld is (victim blaming) of het betreft een laag schadebedrag. Of men meldt zich bij een andere (overheids)instantie²⁸. Meldingsbereidheid bij bedrijven is nog lager omdat hun focus ligt op het snel weer operationeel krijgen van het bedrijf of bang zijn dat dat dit tot reputatieschade of

²⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 28 februari). 2,5 miljoen Nederlanders in 2021 slachtoffer van online criminaliteit. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/09/2-5-miljoen-nederlanders-in-2021-slachtoffer-van-online-criminaliteit#:~:text=2%2C5%20miljoen%20Nederlanders%20in%202021%20slachtoffer%20van%20online%20criminaliteit,-1%2D3%2D2022&text=Tien%20procent%2C%20ruim%20anderhalf%20miljoen,van%20online%20oplichting%20en%20fraude.>

²⁶ Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, February 28). Minder traditionele criminaliteit, meer online criminaliteit. Centraal Bureau Voor De Statistiek, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/09/minder-traditionele-criminaliteit-meer-online-criminaliteit>.

²⁷ Schick, N. (2020). *Deep Fakes and the Infocalypse: What You Urgently Need to Know*. Endeavour.

²⁸ Veiligheidsmonitor 2021

een nieuw veiligheidsrisico leidt. We verwachten meer online aangiftes van cybercriminaliteit doordat steeds meer delicten online gemeld kunnen worden en de burger makkelijker en sneller informatie kan delen over gesprekken met ouders of emailberichten. Voor de politieorganisatie betekent dit meer data, maar dit betekent ook dat er meer nodig zal zijn om al deze data te verwerken en te veredelen. Tot slot is het belangrijk om te realiseren dat de impact van digitale criminaliteit groot is. Uit recent onderzoek blijkt dat voor slachtoffers de impact van een inbraak op hun internetbankieren account op de korte termijn vergelijkbaar is met de impact van een woninginbraak²⁹.

- **Ouders:** een lucratief businessmodel - Cybercriminaliteit wordt steeds eenvoudiger. Online kunnen ouders voor enkele tientjes software kopen om een aanval uit te voeren (crime-as-a-service), er is geen ingang in het criminele milieu nodig en ze kunnen snel veel slachtoffers maken. De pakkans is nu vaak nog laag door anoniem handelen op het internet. Criminelen werken niet meer alleen vanuit buitenlandse zolderkamers, ook de lokale criminele netwerken hebben hun weg naar cybercrime gevonden. Op de ONE-conference (18-19 oktober 2022) in Den Haag heeft de landelijk officier van justitie voor cybercrime aangegeven dat beroeps-criminelen steeds vaker cybercriminaliteit toepassen. "Zeker 80% van de cyberaanvallen wordt veroorzaakt door georganiseerde misdaadbendes". En "Er zit een verdienmodel achter, waarbij cybercrime - volgens experts - de internationale drughandel qua winstgevendheid al heeft ingehaald", zegt Hermans.³⁰ Ook valt op dat jongeren³¹ bij steeds meer cybercrime-zaken betrokken zijn. In 2018 was dit in 33% van de gevallen t.o.v. 47% in 2021. Het besef lijkt bij hen soms te ontbreken dat ze met cybercrime echte slachtoffers treffen³². Verder valt op dat ouders steeds vaker aanhaken op maatschappelijke ontwikkelingen, denk aan nepberichten over het aanvragen van energietoeslag, waarna bankrekeningen worden geplunderd. Tot slot is de verwachting dat statelijke actoren steeds meer digitale aanvallen gaan uitvoeren (vooral gezien de huidige geopolitieke ontwikkelingen, zoals de oorlog in Oekraïne). Deze statelijke actoren hebben er geen moeite mee om bijvoorbeeld ziekenhuizen en zorginstellingen aan te vallen.
- **Politie:** nieuwe vaardigheden, samenwerkingen en aanpak zijn nodig - Cybercrime is grensoverschrijdend. Samenwerking tussen teams, eenheden en internationale partijen is noodzakelijk. Ook samenwerking met publiek-private partijen is essentieel, o.a. omdat veel infrastructuur in handen is van private bedrijven (denk aan banken, softwarebedrijven en hostingpartijen). Aangezien opsporen niet altijd mogelijk is, is het belangrijk om in te zetten op voorkomen en verstoren. Daarvoor hebben we meer digitale kennis en vaardigheden nodig, naast de specialistische kennis die we moeten ontwikkelen en in huis moeten halen. Ook de samenwerking met onze ketenpartners is essentieel.

3.3 Cybercrime

Ontwikkelingen

- **Samenwerking met Security Operating Centers** - Publiek private samenwerking is essentieel in de aanpak van cybercrime. Eén van de spelers zijn de Security Operating Centers (SOC's, niet te verwarren met SOC drugs in H 2) van bijvoorbeeld nuts- bedrijven, ziekenhuizen en overheidsorganen. Deze vormen een centrale plek waar beveiligingsexperts een IT-omgeving actief in de gaten houden. Samenwerking is van cruciaal belang om beter zicht te krijgen op cybercrime en risico's in kaart te brengen in geval van een cyber-aanval. Ook kan de politie door gericht onderzoek helpen als deze SOC's vooraf informatie hebben gedeeld over de huidige cyber-dreigingen. Als politie zullen we inzetten op samenwerking met deze SOC's.
- **Ransomware en DDOS aanvallen** vormen een steeds groter probleem nu criminelen, maar ook statelijke actoren (zie hierboven), niet schuwen om ziekenhuizen, vitale bedrijven en onderwijsinstellingen aan te vallen, waarbij de infrastructuur (deels) wordt platgelegd en informatie verhandeld op het dark web. Een aanval op een relatief kleine speler kan door

²⁹ Nog te publiceren onderzoek van Jildau Borwell

³⁰ Radar. (2022, 18 Oktober). Cybercriminaliteit steeds vaker gebruikt door georganiseerde misdaadbendes. Radar - Het Consumentenprogramma Van AVROTROS. <https://radar.avrotros.nl/nieuws/item/cybercriminaliteit-steeds-vaker-gebruikt-door-georganiseerde-misdadbendes/>

³¹ 21 jaar en jonger

³² Schellevis, J., & Van Hulzen, D. (2022, 14 december). Jongeren vaker betrokken bij fraude en cybercrime, politie maakt zich zorgen. NOS. <https://nos.nl/artikel/2456322-jongeren-vaker-betrokken-bij-fraude-en-cybercrime-politie-maakt-zich-zorgen>

toegenomen ketenafhankelijkheid voor landelijke problemen zorgen. Landelijk gaat de Ransomware Task Force (RTF) in kaart brengen waar interventies en breder onderzoek ingezet kan worden om slachtoffers te voorkomen en schade te verminderen. Ook kan de verkregen informatie worden gebruikt om criminele samenwerkingsverbanden in kaart te brengen.

- **Cryptocurrency onderzoek** - Onderzoeken naar cybercrime ondervinden hinder van anonimiseringstechnieken en -tools waarmee daders hun digitale en analoge identiteit verbergen. Vaak is er sprake van betaling via cryptocurrency die zijn geregistreerd in de blockchain en daarmee openbaar. Binnen de eenheid is excellente expertise op crypto aanwezig maar een beperkte capaciteit. De verwachting is dat het aantal crypto-onderzoeken toeneemt en de capaciteit ver achterblijft. Voor de politie is het essentieel deskundigheid op dit thema uit te breiden en meer verbinding te realiseren tussen financiële expertise en cybercrime.
- **(Technische)uitdagingen (big) data** - Veel in beslag genomen servers van criminelen bevatten terabytes aan data. Hoe gaan we als politie om met deze enorme hoeveelheden, waar kunnen we deze opslaan en hoe doorzoeken we de data? Welke data is relevant voor het onderzoek of kan mogelijk gebruikt worden voor nieuw onderzoek (bijvoorbeeld verkoop informatie van een darkweb forum met mogelijk Nederlandse kopers)? Wat zijn de juridische uitdagingen bij het gebruik van data? En wat zijn de ethische vraagstukken? Allemaal vragen die nu spelen en waarop vaak nog geen duidelijk antwoord is. Veel data van door de politie gehackte crypto telefoons kan nog niet goed worden gebruikt voor andere onderzoeken vanwege juridische of infrastructurele beperkingen. Ook is het een technische uitdaging om al deze data (soms in onbekend format) te onderzoeken en doorzoeken. In veel onderzoeken is data (deels) versleuteld of is er specifieke kennis nodig die mogelijk niet voorhanden is bij de politieorganisatie. Soms zijn er technische hulpmiddelen nodig die duur of moeilijk te verkrijgen zijn. Ook (verborgen) informatie op het darkweb of inzet van ethisch hackers kan soms nodig zijn. De eenheid Oost-Nederland wil het voortouw nemen om nog meer data gedreven te werken. Dit vereist soms mogelijk een andere inrichting van de organisatie dan nu het geval is. Voor de politie wordt het belangrijker om kennis die niet in huis is, binnen te halen. Het flexibel inhuren van deskundige experts of techniek moet op korte termijn mogelijk zijn, willen we als organisatie bijblijven bij de steeds snellere en betere technische ontwikkelingen die cybercriminelen maar wat graag inzetten voor eigen gewin.

Hacker maakt tienduizenden zorgdossiers buit bij digitale inbraak Nedap Groenlo

25 okt 2022

Het bedrijf NEDAP, dat zorginstellingen via een digitaal platform faciliteert, zag dat door een hack tienduizenden zorgdossiers waren buitgemaakt. De lokale hack zorgde voor een nationaal probleem bij de zorginstellingen die aangesloten waren bij NEDAP. Data van zo'n hack is op het darkweb heel waardevol. Het levert veel persoonlijke gegevens op die cybercriminelen gebruiken om hun oplichtingspraktijken echt te doen lijken. Een slechts 19-jarige man uit Krimpen aan de IJssel bleek de mogelijke dader en is aangehouden.

Politie bevrijdt gegijzelde computers dankzij truc met bitcoin

14 okt 2022

In 2022 voerde de eenheid Oost-Nederland in samenwerking met andere partijen een actie uit waarbij 150 decryptie sleutels werden verkregen. Met een slimme truc wist de politie - zonder te betalen - de codes te bemachtigen waarmee slachtoffers de digitale gijzeling konden opheffen. De actie startte naar aanleiding van een tip van "Responders.NU". Hierdoor konden 20 Nederlandse slachtoffers weer bij hun data. Het belang van het doen van aangifte werd ook in deze casus duidelijk. Helaas werd door gebrek aan aangiftes niet ieder slachtoffer geïdentificeerd terwijl daar wel een sleutel voor aanwezig was.

4. Politie voor iedereen

Tegenstellingen tussen groepen in de samenleving worden groter, op zowel sociaal, cultureel als economisch gebied. Verwachtingen ten aanzien van diversiteit en inclusie nemen toe. Dit speerpunt heeft voor de politie interne component en een externe / maatschappelijke component. Om de verbinding te versterken met de samenleving wil de politie herkenbaar voor haar zijn. Hiervoor zijn veilige, competente en effectieve teams nodig waarbij diversiteit en inclusie centraal staan. In dit veiligheidsbeeld wordt de externe component beschreven, die het thema openbare orde en veiligheid raakt.

De oorlog in Oekraïne duurt voort en angst voor escalatie en dure energie zorgt voor ongekende prijsstijgingen. Verder staan de stikstofemissies van veehouderij en akkerbouw in Nederland nog altijd in het centrum van de maatschappelijke aandacht. Dan is er nog de asielcrisis met de verwachting dat een recordaantal migranten opgevangen moet worden en dit boven op de wooncrisis. Overkoepelend is er tot slot een vertrouwenscrisis die gevoed wordt door alle andere crises en de daaruit voortvloeiende spanningen, hetgeen leidt tot toenemend maatschappelijk ongenoegen.

Twee punten maken vanuit het thema openbare orde en veiligheid de situatie in Nederland uitzonderlijk:

1. Veel van deze crises hebben tegelijkertijd het hoogste punt bereikt. Vooral tijdens de coronapandemie werden deze stappen naar het 'kookpunt' duidelijk zichtbaar: veel mensen verloren langzaam het vertrouwen en hadden het idee dat de overheid de problemen niet kon oplossen of dat ze verkeerde maatregelen nam. Met als gevolg: geleidelijk aan meer ongenoegen, onrust en uiteindelijke protesten met ordeverstoringen inclusief aanzuigende werking van andere fenomenen zoals (voetbal)hooligans en complottheorieën.
2. Hoewel grote vraagstukken van alle tijden zijn, lijkt het er nu op dat een aantal van deze crises niet op zichzelf staan maar dat de verschillende crises elkaar beïnvloeden en/of afhankelijkheidsrelaties hebben met elkaar. Dit zorgt in de maatschappij voor ongenoegen en vormt een vruchtbare bodem voor toenemende polarisatie of zelfs extremisme.

Binnen het domein van openbare orde en veiligheid wordt geconstateerd dat er verschillende crises versterkende factoren, triggers en events zijn die in de komende periode kunnen leiden tot onrust, protest en mogelijke verstoring van de openbare orde en veiligheid.

Stikstofcrisis

De stikstofcrisis heeft Nederland op vele terreinen stevig in zijn greep. De onvrede binnen de agrarische sector is goed zichtbaar in het openbare domein. De acties variëren van legale demonstraties en onaangekondigde acties van boeren, hun sympathisanten en personen uit de anti-institutionele beweging tot buitenwettelijke acties. Bedreigingen aan het adres van bestuurders, verstoringen en (buitenwettelijke) acties binnen het openbare orde domein zijn sterk verbonden met politieke besluitvorming. Er is doorlopend sprake van een actie-reactie effect. Omdat het stikstofplan en het landbouwakkoord (nog) niet zijn uitgekristalliseerd, is het meer dan waarschijnlijk dat er protestacties vanuit de agrarische sector zullen volgen. De crisis heeft daarnaast een hoge potentie tot een grotere kloof tussen voor- en tegenstanders van het klimaatbeleid in het algemeen en tot een botsing tussen klimaat- en dierenrechtenactivisten en boeren in het bijzonder.

Asielcrisis

Het thema asiel is momenteel een van de meest urgente nationale vraagstukken. Hoewel het afgelopen jaar geen sprake was van onrust op nationaal niveau, kan deze crisis *lokaal* veel impact hebben. Zo was Albergen in Overijssel in het najaar 2022 ineens dagenlang nationaal nieuws. De staatssecretaris wilde dat er 150 tot 300 asielzoekers werden opgevangen maar de gemeente maximaal 100 tot 150. Dit leidde tot massale protesten uit de omgeving. In combinatie met andere grote maatschappelijke vraagstukken (zoals de wooncrisis) kan de asielcrisis bovendien leiden tot

een brede voedingsbodem voor maatschappelijke onrust en het aanwakkeren van extreemrechtse ideologie.

Klimaatcrisis

Klimaatcrisis duidt de ecologische, politieke en maatschappelijke crisis aan die verband houdt met de opwarming van de aarde. Het broeikaseffect en de bijdrage van CO₂ uitstoot daaraan, vormt de basis van dit vraagstuk. Onvrede over het huidige klimaatbeleid en de toepassing daarvan wordt geuit door middel van zowel vreedzame demonstraties als acties waarbij strafbare gedragingen worden gepleegd. Dit gebeurt voornamelijk richting (vervuilende) sectoren, universiteiten en de politiek. Nationaal is het beeld dat:

- internationaal geïnspireerde bewegingen zoals Extinction Rebellion in Nederland een nieuwe aanwas van enkele honderden actievoerders hebben;
- de activistische bewegingen zich manifesteren door wat zij noemen: 'geweldloze burgerlijke ongehoorzaamheid' waarbij men bereid is om de openbare orde te verstoren en de wet te overtreden;
- activisten op het gebied van links-extremisme, dierenrechten en klimaat al jaren online en offline contacten met actievoerders in het buitenland onderhouden.

Nederland kent verschillende landelijke en lokale bewegingen en actiegroepen die het activistisch beeld grotendeels bepalen door middel van menselijke blokkades, vastplakacties en protestacties bij klimaatvervuilers. Denk daarbij aan Greenpeace Nederland, Extinction Rebellion en Code Rood. Er ontstaan steeds meer splintergroeperingen die zich richten op specifieke onderdelen binnen het klimaatspectrum. Denk hierbij bijvoorbeeld aan University Rebellion en Tyre Extinguishers met diverse acties in de eenheid Oost-Nederland. Het toekomstige beeld wordt beïnvloed door hoe het klimaatakkoord wordt uitgevoerd en hoe vervuilende bedrijven daarin participeren. Verharde acties vinden vaak plaats binnen het openbare domein (denk aan snelwegblokkades) en hebben daardoor direct effect op een breder deel van de samenleving dan alleen gelijkgestemden.

Wooncrisis

De wooncrisis betreft de situatie in Nederland waarin er een tekort aan woningen is om alle inwoners met verschillende woonwensen te huisvesten. Deze crisis wordt beïnvloed door een tekort aan beschikbare, relatief betaalbare en passende woningen en door stagnatie in de woningbouw. Katalysatoren zijn het mobiliserende vermogen van groeperingen die het woonbeleid willen veranderen, de aanzuigende werking van deze crisis op andere bewegingen, de flink gestegen hypotheekrente en het sentiment dat statushouders bij het zoeken van een woning worden 'voorgetrokken'. Deze kunnen in dit vraagstuk leiden tot een brede voedingsbodem voor maatschappelijke onrust en het aanwakkeren van extreemrechtse ideologie. In onze regio zijn de afgelopen twee jaar demonstraties over de wooncrisis georganiseerd in Arnhem, Veenendaal, Steenwijk en Nijmegen. Nijmegen staat als studentenstad in de top drie van steden met het grootste woningtekort van Nederland.

Energiecrisis

Als gevolg van het binnenvallen van Rusland in Oekraïne en de afbouw van Groningse gaswinning, heeft Nederland te maken gekregen met een omvangrijke energiecrisis. De stijging van energieprijzen heeft geleid tot algehele extreme prijsstijgingen. In de afgelopen winter was er geen sprake van een gastekort maar dit is wel een mogelijk scenario voor de winter van 2023-2024 door stagnatie in gasvoer in combinatie met een extreem koude winter, met als mogelijk resultaat maatschappelijk onrust. De energiecrisis heeft kwetsbare huishoudens, middeninkomens, bedrijven en instellingen geraakt. De vraag is of (anti-overheids) bewegingen de energiecrisis kunnen gebruiken om een breed publiek te mobiliseren en/of een voedingsbodem weten te creëren om hun aanhang te vergroten en/of in actie te komen. Vooral een combinatie van blijvend hoge energieprijzen, onbevredigende overheidssteun, langduriger oorlog in Oekraïne en een flinke inflatie kan het vertrouwen van burgers in de overheid schaden.

Vertrouwenscrisis

De vertrouwenscrisis is een overkoepelende crisis die wordt gevoed door crises op andere maatschappelijke opgaven en de daaruit voortvloeiende (politieke) spanningen en toenemend maatschappelijk ongenoegen. Dit gaat samen met de continuerende dalende lijn in vertrouwen in de politiek, democratie en economie.